

Redactioneel

In de discussie over moedertaalonderwijs -zeker als dat gedefinieerd wordt in termen van communicatie-onderwijs- kom je de naam Habermas al gauw tegen; veel moeilijker is het in dat verband enig zicht te krijgen op wat zijn ideeën inhouden en wat de relevantie daarvan kan zijn voor het moedertaalonderwijs.

Wolfgang Herrlitz probeert in zijn bijdrage op beide vragen een antwoord te formuleren. Allereerst schetst hij hoe de theorie van het communicatieve handelen zich ontwikkeld heeft. Vervolgens laat hij zien hoe die theorie enerzijds afhankelijk is van bepaalde taaltheoretische concepten maar tegelijkertijd een bijdrage levert aan de ontwikkeling van taaltheorieën. Tenslotte gaat hij in op de implicaties die Habermas' theorie kan hebben voor het probleem van opvoeding en onderwijs in het algemeen en dat van moedertaalonderwijs meer in het bijzonder.

In het tweede artikel in dit nummer staat de opleiding tot leeraar Nederlands aan de Nijmeegse Universiteit centraal. Vanuit een elegant kritische distantie beschrijft en evalueert Piet Hein van de Ven de complexe problematiek van zo'n onderneming, waarvoor hij overigens zelf medeverantwoordelijkheid draagt, zowel wat opzet als uitvoering betreft. Interessant is zijn schets van toekomstperspectieven voor de ulo's: ze maakt plausibel dat een mogelijke opheffing ervan geen adequate oplossing biedt voor de als fundamenteel ervaren problemen. Eenvoud blijkt niet altijd een kenmerk van het ware te zijn.

Een van die fundamentele problemen in de ulo -en in welke opleiding tot onderwijsgevende eigenlijk niet?- is de begeleiding van aanstaande en beginnende docenten. Waarschijnlijk meer dan één opleider zal zich op zijn minst wel eens afgevraagd hebben of, en zo ja welke, vormen van supervisie daarbij vruchtbaar gehanteerd kunnen worden, zo men al niet aan het experimenteren is geslagen. Jan Griffioen heeft opvattingen over en ervaringen met begeleiding, in het schoolpracticum en van beginnende docenten, door supervisie. Op basis daarvan bespreekt hij kritisch drie nieuwe boeken over supervisie. De vraag naar de waarde van supervisie voor het schoolpracticum laat hij niet liggen. En hoewel hij daaraan op weloverwogen gronden in niet geringe mate twijfelt, komt hij, de balans opmakend, toch tot de conclusie "dat er vooralsnog zwaarwegende argumenten zijn om de ontwikkeling van supervisie op het SP (nog) niet stop te zetten". Daarnaast gaat hij onder andere ook in op de ingewikkelde kwestie van de contaminatie

van begeleiding en beoordeling. Met een aantal behartigenswaardige adviezen probeert hij de nodige helderheid te scheppen. Tot nu toe besteedde Spiegel geen aandacht aan (de didactiek van) het letterkunde-onderwijs. In zijn bijdrage Lezen als groepsproces probeert A.P. Braakhuis de door hem gepercipieerde weerstand bij didactici tegen de "autonome" literaire analyse om te buigen naar de ontwikkeling van een literair-didactische theorie-en-praktijk. Hij hoopt daarmee te bereiken dat "een gedicht, een verhaal, op school gelezen (...) niet voor het leven verloren" gaat en dat de lezer tenminste "zijn vermogen om zèlf te lezen" ontwikkelt.

In de rubriek Kritiek, Commentaar, Beschouwing -het was welhaast te verwachten- gaat G. Volkstedt-Boermeester in op de vraag of normaal functioneel doel of middel is: Bonsets beschouwingen over deze veelbesproken notie in de vorige afleveringen van Spiegel vormden voor haar een aanleiding daartoe. In een Na-schrift dient Bonset haar van repliek.

De "uitvinder" van de notie, Steven ten Brinke, oreeerde enige tijd geleden in Nijmegen als eerste hoogleraar in de theorie van de moedertaaldidactiek. Jan Griffioen bespreekt kritisch de inhoud van die oratie en gaat daarbij onder andere in op wat hij noemt "de successtory van het begrip normale functionaliteit". Hij concludeert dat er sprake is van "een gemiste kans om aan het wetenschappelijk forum duidelijk te maken dat het serieus genomen wordt, opdat het de vakdidactiek serieus neemt".

In de eerste aflevering van Spiegel belofde de Redactie na twee jaar publiekelijk verantwoording af te leggen van de ontwikkelde criteria voor plaatsbaarheid van bijdragen. Na één jaar neemt ze alvast een voorschotje op de inlossing van die belofte.

In de, niet zelden langdurige, redactiediscussies over plaatsing van bijdragen blijken onder andere de volgende maatstaven mee te spelen als het gaat om een positieve beslissing:

- a. de bijdrage is van specifiek belang voor opleiders, ook op het terrein van het moedertaalonderwijs;
- b. het gaat om een onderwerp waarmee een neerlandicus op een of andere manier vanuit zijn/haar vak bezig is;
- c. in de bijdrage wordt, in aansluiting op de attitude van veel neerlandici, over de vakgrenzen heen gekeken (anders gezegd: de redactie wil ook een VONnig beleid voeren).

De redactie hoopt dat de lezers dit deel van haar beleid zullen appreciëren en tenminste dat in de samenstelling van de verschillende afleveringen zullen herkennen.

Warnsveld, november 1983.

Door een fikse brand in de SLO krijgt u dit nummer later dan we wilden en met een iets andere vormgeving dan de eerste jaargang. De royale omvang zullen we op het volgende nummer verhalen.